

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 478/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť Slovenskej republiky – Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Námestie slobody 6, Bratislava, zastúpeného PaedDr. Arpádom Érsekom, ministrom dopravy a výstavby Slovenskej republiky, právne zastúpeného [REDACTED], riaditeľkou odboru právnych služieb Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 8 C 103/2005-292 z 20. februára 2007 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 179/2015-727 z 3. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Slovenskej republiky – Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júla 2017 doručená sťažnosť Slovenskej republiky – Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Námestie slobody 6, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „ministerstvo“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 103/2005-292 z 20. februára 2007 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co 179/2015-727 z 3. septembra 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Sťažovateľka ku skutkovému stavu v právnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 103/2005 uviedla:

«Dňa 20.06.2001 podal žalobca na Okresný úrad Banská Bystrica, odbor životného prostredia žiadosť o vydanie územného rozhodnutia pre umiestnenie stavby čerpacej stanice PHM v [REDAKOVANÉ] Stavba.

Okresný úrad v Banskej Bystrici dňa 04.07.2001 vydal rozhodnutie o umiestnení stavby Čerpacia stanica PHM [REDAKOVANÉ] Stavba“ na pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] v k. ú. [REDAKOVANÉ] pod č. [REDAKOVANÉ]. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 06.07.2001 (ďalej len „rozhodnutie o umiestnení stavby“).

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom č. II. ÚS 22/02/117 zo dňa 16.04.2003 rozhodol, že základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu rozhodnutím Okresného úradu v Banskej Bystrici č. [REDAKOVANÉ] zo 04.07.2001 porušené bolo a zároveň pod druhým výrokom Ústavný súd Slovenskej republiky zrušil rozhodnutie Okresného úradu v Banskej Bystrici, č. [REDAKOVANÉ] zo 04.07.2001.

Dňa 05.11.2002 uzatvoril žalobca so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] nájomnú zmluvu, predmetom ktorej bol nájom pozemku toho času vedený Katastrálnym úradom [REDAKOVANÉ], na [REDAKOVANÉ] ako parcela č. [REDAKOVANÉ] - ostatná plocha o výmere 814 m²

a zastavané plochy a o výmere 11 m² a parc. č. [REDACTED] [REDACTED] zastavaná plocha o výmere 906 m² (ďalej len „nájomná zmluva“).

Po tom, ako Ústavný súd SR vydal nález č. II. US 22/02/117 zo dňa 16.04.2003, spoločnosť [REDACTED] odstúpila od nájomnej zmluvy listom zo dňa 28.04.2003 označenom ako Zrušenie nájomnej zmluvy zo dňa 5.11.2002 - žiadosť, konateľ spoločnosti [REDACTED] ponúkol odporcovi zrušenie nájomnej zmluvy dohodou. Z rukou napísaného prejavu vyplýva, že v ten istý deň dňa 28.04.2003 navrhovateľ súhlasil s výpoveďou a ukončením nájomnej zmluvy ku dňu 28.04.2003. [REDACTED] [REDACTED] dňa 27.06.2003 odstúpila od predmetnej nájomnej zmluvy.

Listom č. 313/2003 zo dňa 30.09.2003 zaslal žalobca ministerstvu návrh na predbežné prejednanie nároku na náhradu škody. Žalobca skutočnú škodu odvodzoval z nákladov, ktoré vynaložil na realizáciu zámeru výstavby čerpacej stanice vo výške 2.355.493,- Sk (78.188,05 Eur). Ušlý zisk podľa žalobcu predstavuje cena nájmu na dobu 35 rokov odo dňa uzatvorenia nájomnej zmluvy, a to vo výške 42.000.000,- Sk (1.394.144,60,- Eur).

Ministerstvo listom č. 1029/2003-920/Ka zo dňa 24.02.2004 oznámilo žalobcovi zamietavé stanovisko týkajúce sa predbežného prejednania nároku na náhradu škody. Žalobou zo dňa 25.08.2005 doručenou na Okresný súd Banská Bystrica sa žalobca domáhal náhrady škody vo výške 42.000.000,- Sk (1.394.144.60,- Eur).

Okresný súd Banská Bystrica Rozsudkom č. k. 8C/103/2005 - 165 zo dňa 26.05.2006 priznal žalobcovi náhradu škody vo výške 42.000.000,- Sk (1.394.144,60. - Eur) ako aj trovy konania vo výške 704.987,- Sk (23.401,28.- Eur) (ďalej len „Rozsudok OS BB č. 1“).

Listom č. MVRR-2006-6358/37642-11 zo dňa 19.06.2006 podalo ministerstvo voči Rozsudku OS BB č. 1 odvolanie. Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, uznesením č. 16Co 182/2006-219 zrušil Rozsudok OS BB č. 1 a vec vrátil Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie (ďalej len „Zrušujúce uznesenie“).

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom 8C/103/2003-292 zo dňa 20.02.2007 rozhodol tak, uložil ministerstvu povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 42.000.000,- Sk titulom ušlého zisku a 1.301.668,50. - Sk ako trovy konania (ďalej len „Rozsudok OS BB č. 2“).

Listom č. MVRR-2007-8942/102083-3:214/340 zo dňa 05.04.2007 ministerstvo podalo odvolanie proti Rozsudku OS BB č. 2. Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd

odvolací, Rozsudkom č. 16Co 114/07-344 zo dňa 27.09.2007 rozhodol tak, že zmenil Rozsudok OS BB č. 2 tak, že návrh žalobcu zamietol (ďalej len „Rozsudok KS BB“).

Podaním zo dňa 02.01.2008 podal žalovaný dovolanie proti Rozsudku KS BB. Dovolanie bolo doručené dňa 07.01.2008. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. 5 Cdo 19/2008 zo dňa 14.10.2008 zrušil Rozsudok KS BB a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (ďalej len „Rozsudok NS SR“).

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. 16Co/266/2008 zo dňa 19.03.2009 zmenil Rozsudok OS BB č. 2 tak, že uložil ministerstvu povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 222.399,25,- Eur (6.700.000,- Sk) (ďalej len „rozsudok KS BB č. 2“). Ministerstvo listom č. MVRR-2009/13398/24121-2 zo dňa 13.05.2009 podalo voči Rozsudku KS BB č. 2 dovolanie.

Rovnako tak žalobca podaním zo dňa 14.05.2009, doručeným Okresnému súdu Banská Bystrica dňa 18.05.2009, podal voči Rozsudku KS BB č. 2 dovolanie. Medzičasom žalobca oznámil ministerstvu listom zo dňa 22.06.2009, doručeným dňa 25.06.2009. postúpenie pohľadávky titulom Rozsudku KS BB č. 2. na spoločnosť [REDACTED]

Najvyšší súd SR uznesením č. 5 Cdo 203/2009-451 zo dňa 24.03.2010 zrušil Rozsudok KS BB č. 2 a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (ďalej len „uznesenie NS SR“). Listom zo dňa 29.04.2010 žalobca podal na Krajský súd v Banskej Bystrici návrh na zmenu účastníka konania a to tak, aby z konania vystúpil žalobca a na jeho miesto vstúpila spoločnosť [REDACTED]

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. 16Co/97/2010-507 zo dňa 31.08.2010 zrušil Rozsudok OS BB č. 2 a vec vrátil Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie (ďalej len „Zrušujúce uznesenie KS BB“).

Podaním zo dňa 24.11.2010, doručeným na Okresný súd Banská Bystrica dňa 26.11.2010, podal žalobca dovolanie proti Zrušujúcemu uzneseniu KS BB. Najvyšší súd SR uznesením č. 5 Cdo 2/2011-546 zo dňa 19.04.2011 odmietol dovolanie žalobcu.

Nálezom Ústavného súdu SR č. II. ÚS 433/2011-71 zo dňa 11.07.2012 bolo Zrušujúce uznesenie KS BB zrušené a vec bola vrátená Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (ďalej len „Nález Ústavného súdu SR“).

Okresný súd Banská Bystrica uznesením č. 9C/186/2010-558 zo dňa 19.07.2012 pripustil, aby z konania vystúpil žalobca a do konania na jeho miesto vstúpila spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „Uznesenie OS BB o zmene žalobcu“). Proti Uzneseniu OS BB o zmene žalobcu podalo ministerstvo odvolanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. 13Co/280/2012-570 zo dňa 02.10.2012 potvrdil Uznesenie OS BB o zmene žalobcu. Krajský súd v Banskej Bystrici Rozsudkom č. 16 Co/332/2012-640 zo dňa 13.12.2012 Rozsudok OS BB č. 2 zmenil tak, že žalobcovi priznal náhradu škody vo výške 398.327,03, - Eur a vo zvyšku žalobu zamietol (ďalej len „Rozsudok KS BB č. k. 16Co/332/2012-640“). Proti Rozsudku KS BB č. 16Co/332/2012 podala spoločnosť [REDAKOVANÉ] (v postavení žalobcu) dovolanie.

Najvyšší súd SR uznesením č. 5 Cdo 175/2013-692 zo dňa 04.02.2015 zrušil Rozsudok KS BB č. 16Co 332/2012-640 vo výroku, ktorým vo zvyšku návrh zamietol, a vo výroku o trovách konania a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (ďalej len „Uznesenie NS SR č. 5Cdo 175/2013-692“).

[REDAKOVANÉ] podala na Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 19.03.2015 žiadosť o rozhodnutie o zmene účastníka konania a to tak, aby na strane žalobcu vystupovala opäť spoločnosť [REDAKOVANÉ]

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. 16Co/179/2015-718 zo dňa 05.08.2015 pripustil, aby do konania vstúpila spoločnosť [REDAKOVANÉ] na strane žalobcu.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. 16 Co/179/2015-727 zo dňa 03.09.2015 potvrdil Rozsudok OS BB č. 2 vo výroku, ktorým Okresný súd Banská Bystrica uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 995.817,56,- Eur a zmenil výrok o náhrade trov konania (ďalej len „Potvrdzujúci rozsudok KS BB“).

Listom č. 16024/2015/D220-SLP/66525 zo dňa 21.10.2015 ministerstvo podalo proti Potvrdzujúcemu rozsudku OS BB dovolanie. Následne ministerstvo listom č. 00418/2015/D220-SLP/ zo dňa 22.10.2015 podalo podnet na Generálnu prokuratúru na podanie mimoriadneho opravného prostriedku.

Krajská prokuratúra Banská Bystrica listom č. Kc135/15/15/6600-8 zo dňa 14.12.2015 informovala ministerstvo o tom, že podnet odkladá bez toho, aby sa zaoberala zákonnosťou napádaného rozhodnutia súdu, a to s poukazom na to, že ministerstvo podalo riadne dovolanie, čím využilo iný právny prostriedok, ktorým je možné dosiahnuť nápravu,

pričom konanie o ňom má prednosť pred mimoriadnym dovolaním. Najvyšší súd SR uznesením č. 5 Cdo 11/2016-785 zo dňa 19.04.2017 dovolanie ministerstva proti Potvrdzujúcemu rozsudku OS BB odmietol ako neprípustné.»

3. Podľa názoru sťažovateľky ako žalovanej v dotknutom konaní vydaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Sťažovateľka zastáva názor, že odňatie možnosti konať pred súdom spočíva v nepreskúmateľnosti (zmätočnosti) napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktorý uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu takmer 1 milión eur bez nariadenia pojednávania, pričom sa obmedzil len na konštatovanie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie v jednom odseku odôvodnenia. Takýto postup podľa sťažovateľky nespĺňa požiadavku presvedčivosti odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ktorú na rozhodnutia kladú platné právne predpisy, ako aj rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a ústavného súdu, v zmysle ktorej nepreskúmateľnosť rozhodnutia treba považovať za porušenie práva účastníka na spravodlivý súdny proces, čo napĺňa znaky odňatia možnosti konať pred súdom. Súčasne nedostatok alebo nezrozumiteľnosť dôvodov rozhodnutia predstavujú závažné procesné pochybenie súdu spočívajúce v odňatí možnosti konať pred súdom.

4. Sťažovateľka ďalej uviedla, že nárok priznaný napadnutým rozhodnutím krajského súdu predstavuje ušlý zisk žalobcu, ktorým je ušlé nájomné z nájomnej zmluvy uzatvorenej žalobcom ako prenajímateľom na 35 rokov. Krajský súd o danom nároku rozhodol nesprávne, ak uviedol, že je viazaný právnym názorom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 175/2013. V predmetnom uznesení podľa sťažovateľky najvyšší súd neuviedol záväzný právny názor, že ušlé nájomné je v tomto prípade do budúcnosti v celom rozsahu potrebné považovať za ušlý zisk a ako také za vzniknutú škodu žalobcu, ale uviedol iba všeobecnú definíciu ušlého zisku podľa právnej teórie a judikatúry.

Sťažovateľka zdôraznila, že dôvodom zrušenia predchádzajúceho rozsudku krajského súdu č. k. 16 Co 332/2012-640 (ktorým nároku žalobcu nevyhovelo v celom rozsahu) dovolacím súdom nebolo nesprávne právne posúdenie otázky ušlého zisku zo strany krajského súdu, ale nepreskúmateľnosť rozhodnutia spočívajúca v nedostatočnom

odôvodnení tohto rozhodnutia. Vymedzením pojmu ušlý zisk dovolací súd vytvoril iba určitý argumentačnoprávny rámec tejto právnej otázky, s ktorým je potrebné sa v rozhodnutí vysporiadať. Sťažovateľka namietala, že pokiaľ krajský súd považoval ušlé nájomné žalobcu v celom rozsahu za ušlý zisk, bolo jeho povinnosťou sa v napadnutom rozhodnutí riadne vysporiadať s argumentmi, ktoré sú pre posúdenie veci rozhodujúce, obzvlášť, ak v konaní ide o povinnosť úhrady takmer 1 milióna eur. Krajský súd sa však iba obmedzil na konštatovanie, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, čo je v rozpore s požiadavkou na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a tomu zodpovedajúcou požiadavkou na vysporiadanie sa so všetkými skutočnosťami majúcimi rozhodujúci význam pre rozhodnutie vo veci.

5. Podľa názoru sťažovateľky *«Rozhodujúcim argumentom pre posúdenie veci, s ktorým je podľa nášho názoru potrebné sa vysporiadať, je taktiež právny názor Najvyššieho súdu SR, ktorý v otázke priznania ušlého zisku do budúcnosti uviedol: „Skutočnú škodu ani ušlý zisk preto nemožno priznať do budúcnosti ako ujmu, ktorá ešte len prípadne vznikne Na rozdiel od niektorých nárokov odškodňovaných v súvislosti so škodou na zdraví. Občiansky zákonník neumožňuje priznanie ušlého zisku ani ako renty do budúcnosti, teda ako opakujúce sa plnenie s možnosťou zmeny rozsudku v závislosti od zmeny pomerov. Okrem toho vzhľadom na to, že vznik škody (skutočnej aj ušlého zisku) je jedným zo základných predpokladov zodpovednosti za škodu, je nevyhnutné, aby tento predpoklad bol splnený najneskôr v dobe, kedy súd o nároku na náhradu škody rozhoduje. Ak teda v preskúmanej veci konajúce súdy považujú za ušlý zisk aj budúcu ujmu na majetku žalobcu, bolo potrebné pre nesprávne právne posúdenie veci v tejto otázke ich rozsudky zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, bez toho, aby bolo nutné zaoberať sa aj správnosťou u výpočte výšky škody. «*

Tiež poukazujeme na skutočnosť, že v zmysle judikatúry dôkazné bremeno pokiaľ ide o preukázanie tvrdenia, že pri pravidelnom chode okolností BY získal určitý prospech zaťažuje žalobcu, ktorý je povinný nepochybné preukázať splnenie všetkých podmienok zodpovednosti za škodu v zmysle ustanovenia § 420 ods. 1 OZ; ak toto bremeno neunesie, nemôže byť v spore úspešný.

Takisto právna teória a judikatúra považujú za ušlý zisk to, čo z neuskutočňovania podnikateľskej činnosti ušlo. V prípade náhrady ušlého zisku ide v právnej literatúre o typ hmotnej škody, ktorý spočíva v tom, že majetok poškodeného sa predpokladaným spôsobom v dôsledku škodnej udalosti nezväčšil. Rozsah ušlého zisku je záležitosťou porovnania súčasného stavu so stavom predchádzajúcim vzniku škodnej udalosti. V prípade ušlého zisku ide súčasne o uplatnenie predpokladu vývoja, ak by nedošlo k škodovej udalosti. Podľa všeobecnej zásady je potrebné výšku ušlého zisku určiť s ohľadom na to, čo by poškodený v danom prípade dosiahol vzhľadom na všetky okolnosti. Z uvedených charakteristík pojmov škoda, skutočná škoda a ušlý zisk je zrejmé, že ide o ujmu už nastalú (vzniklú) a nie o ujmu, ktorá by hypoteticky mohla vzniknúť v budúcnosti. Tento majetkový prospech teda musí byť konkrétny, reálne dosiahnuteľný, nie len hypotetický a jeho dosiahnutie je potrebné zvážiť s ohľadom na všetky okolnosti.

Pod okolnosťami v tomto prípade je potrebné rozumieť napríklad tú skutočnosť, či by žalobca s ohľadom na pravidelný chod vecí dosiahol požadovaný ušlý zisk, keďže sa nedá s určitosťou uzavrieť, že by kedykoľvek počas trvania zmluvného vzťahu (najmä z ohľadom na jeho dĺžku) nedošlo k zániku nájomnej zmluvy z iných dôvodov (napríklad v dôsledku toho, že na prevádzkovanie podnikateľského zámeru nájomcu nebudú vydané potrebné rozhodnutia).

Máme za to, že so všetkými týmito skutočnosťami je potrebné sa v rozhodnutí vysporiadať tak, aby bola naplnená požiadavka presvedčivého súdneho rozhodnutia. Priznanie nároku odvolacím súdom bez riadneho odôvodnenia má za následok odňatie možnosti ministerstva konať pred súdom.

Zároveň ak KS BB v rozhodnutí priznal žalobcovi nárok, ktorý v predchádzajúcom rozhodnutí zamietol a k zrušeniu predchádzajúceho rozhodnutia dovolacím súdom nedošlo z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ale len z dôvodu nepreskúmateľnosti (nedostatočného zdôvodnenia) predošlého rozhodnutia, nemožno hovoriť o záväznom právnom názore Najvyššieho súdu SR. Tento nespochybnil právny záver, resp. právne posúdenie veci ohľadom nepriznania nároku žalobcu, ale v rámci definície pojmu ušlý zisk iba vymedzil určitý právny rámec, s ktorým by sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí mal vysporiadať.

Sme toho názoru, že žalobcovi neprináleží ušlý zisk v takom rozsahu, ako ho priznal Krajský súd Banská Bystrica v Potvrdzujúcom rozsudku, a tento súd sa dopustil rozdielnosti výkladu právnej normy upravujúcej právo poškodeného na náhradu škody...

...Sme toho názoru, že interpretácia právnej normy vykonaná súdmi vykazuje závažné nedostatky blížiac sa k justičnému omylu, a teda takýmto výkladom bolo porušené ústavou zaručené právo na spravodlivý proces. Máme za to, že k takémuto omylu však došlo.»

6. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil:

„Základné právo ministerstva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo ministerstva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/179/2015-727 zo dňa 03.09.2015 a rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 8C/103/2005-292 zo dňa 20.02.2007 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/179/2015-727 zo dňa 03.09.2015 a rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 8C/103/2005-292 zo dňa 20.02.2007 a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.“

7. V súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pretože výkonom napadnutého rozhodnutia krajského súdu by sťažovateľke mohla vzniknúť veľká ujmu, keďže v prípade, ak by bol žalobca v exekučnom konaní úspešný a vymohol by priznanú sumu, bolo by spätné vymáhanie v prípade úspešnosti tejto sťažnosti takmer nemožné. Tieto finančné prostriedky sú prostriedkami zo štátneho rozpočtu a sú určené na plnenie úloh štátu.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

12. Ako z petitu sťažnosti vyplýva, sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k.

8 C 103/2005-292 z 20. februára 2007 a rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Co 179/2015-727 z 3. septembra 2015.

13. Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu.

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

15. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

16. V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci ústavný súd preto skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľky, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože na preskúmanie jeho postupu je daná právomoc odvolaciemu súdu. Krajský súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 16 Co 179/2015-727 z 3. septembra 2015.

17. Ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorá smerovala proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

18. Podstatou sťažnosti na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu bolo tvrdenie sťažovateľky o nepreskúmateľnosti tohto rozhodnutia prijatého bez nariadenia pojednávania vyplývajúcej z jeho nedostatočného odôvodnenia a nevysporiadania sa s jej zásadnými argumentmi. Súčasne sťažovateľka namieta nesprávne právne posúdenie ušlého zisku a v tejto súvislosti odvolávanie sa krajského súdu na záväznosť právneho názoru vysloveného najvyšším súdom v dovolacom konaní, ktorý podľa sťažovateľky bol len všeobecnou definíciou ušlého zisku a predstavoval argumentačnoprávny rámec tejto právnej otázky (nie záväzný právny názor), s ktorou sa krajský súd mal v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite vysporiadať. Priznanie ušlého zisku do budúcnosti považuje sťažovateľka za rozporné s platným právom a judikatúrou najvyššieho súdu.

19. Pokiaľ ide o preskúmanie tohto rozhodnutia, ústavný súd v prvom rade podotýka, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, považoval lehotu na podanie sťažnosti ústavnému súdu aj v tomto prípade za zachovanú aj proti označenému rozsudku krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011).

20. Z predloženej sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že predmetom konania pred všeobecnými súdmi je rozhodovanie o náhrade škody (ušlého zisku) vo výške 42 000 000 Sk z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo

jeho nesprávnym úradným postupom. V konaní bolo preukázané, že žalobca utrpel škodu v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím orgánu štátu (Okresného úradu v Banskej Bystrici, odboru životného prostredia), ktoré bolo vydané nezákonným postupom, čo konštatoval ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 22/02 zo 16. apríla 2003, ktorým predmetné správne rozhodnutie zrušil. V dôsledku uvedeného bol zmarený účel nájomnej zmluvy uzatvorenej na dobu určitú (35 rokov), ktorej predmetom bol nájom pozemku určeného na výstavbu čerpacej stanice pohonných hmôt v zmysle právoplatného rozhodnutia správneho orgánu a od ktorej nájomca následne v dôsledku zrušenia rozhodnutia o umiestnení stavby Čerpacej stanice PHM [REDAKOVANÉ], odstúpil. Z konania pred všeobecnými súdmi vyplýva, že nárok žalobcu je daný, čo sa týka základu, keďže bola preukázaná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a zánikom nájomnej zmluvy a vznikom škody (čo sťažovateľka v sťažnosti ani nerozporuje), spornou otázkou zostala v súdnom konaní výška náhrady škody (ušlého zisku). Sťažovateľka na základe predchádzajúceho rozsudku krajského súdu sp. zn. 16 Co 332/2012 z 13. decembra 2012 (zrušeného v dovolacom konaní uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 175/2013 zo 4. februára 2015) vyplatila žalobcovi sumu 398 327,03 €, ktorá predstavuje „ušlé nájomné“ splatné ku dňu vydania uvedeného rozhodnutia krajského súdu (v poradí piateho) v odvolacom konaní.

21. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (v poradí šiestom) uviedol:

«Vzhľadom na právny názor najvyššieho súdu, že „ušlý zisk je ujmom spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k zväčšeniu majetkových hodnôt, hoci by sa to so zreteľom na pravidelný chod veci dalo očakávať, že pri pravidelnom behu veci (nebyť protiprávneho konania škodcu), mohol poškodený dôvodne očakávať rozmnoženie svojho majetku, k čomu nedošlo práve v dôsledku konania škodcu a nakoniec, že pre výšku ušlého zisku je rozhodujúce, akému prospechu, ku ktorému malo reálne dôjsť, zabránilo konanie škodcu, teda konkrétne o aký reálne dosiahnuteľný prospech poškodený prišiel, aj keď bez odkazu na akékoľvek ustanovenie právneho predpisu“. Odvolací súd považoval uvedené stanovisko, resp. právny názor najvyššieho súdu za právny názor, ktorý je preň v zmysle ust. § 243d ods. 1 O. s. p. záväzný.

...Ako už bolo uvedené vyššie, okresný súd návrhu v celom rozsahu vyhovel, mal za to, že podmienky vzniku zodpovednosti za škodu na strane žalovaného sú splnené vo vzťahu k celému nároku, mal preukázanú príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a zánikom nájomnej zmluvy, ktorú posúdil ako platný právny úkon. Ušlé nájomné okresný súd považoval v celom rozsahu za ušlý zisk, pričom k otázke ušlého zisku zaujal najvyšší súd právny názor v uznesení 5Cdo 175/2013 zo dňa 4. februára 2015, podľa ktorého je ušlý zisk ujmovou spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k zväčšeniu majetkových hodnôt, hoci by sa to so zreteľom na pravidelný chod veci dalo očakávať. Vzhľadom na uvedený právny názor najvyššieho súdu, ktorým bol krajský súd viazaný, krajský súd rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku ako vecne správny potvrdil.»

22. Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je toho času Civilný sporový poriadok, Civilný mimosporový poriadok a Správny súdny poriadok (v čase vydania napadnutého rozhodnutia ním bol Občiansky súdny poriadok, pozn.).

23. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane odvolacieho konania či konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom

reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

24. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

25. Rovnako ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

26. Ústavný súd s poukazom na obsah odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti neobstojí. Podľa § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (platného a účinného v čase vydania napadnutého rozhodnutia, pozn.) ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým rozhodnutím krajského súdu konštatuje, že jeho odôvodnenie je v súlade s citovaným ustanovením § 219 ods. 2 toho času platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku, keďže sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením, ktoré formuloval okresný súd, a to je podľa názoru ústavného súdu presvedčivé a zrozumiteľné, a konanie nevykazuje znaky podstatných pochybení procesného charakteru. K totožnému posúdeniu dospel aj najvyšší súd v uznesení sp. zn. 5 Cdo 11/2016 z 19. apríla 2017, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky ako procesne neprípustné a v ktorom vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu konštatoval splnenie kritérií pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

27. Ak sťažovateľka vo vzťahu k rozsudku krajského súdu ďalej tvrdila, že toto rozhodnutie je založené na takom výklade a aplikácii dotknutých právnych noriem upravujúcich výšku náhradu škody, ktorý nezodpovedá ich účelu a zmyslu a je ústavne nekonformný, ústavný súd sa nemôže stotožniť ani s týmto jej názorom.

28. Zisk (ako ekonomická veličina) vo svojej podstate totiž vyjadruje efektívnosť nejakej činnosti (aktivity, procesu) vyvíjanej na účely jeho dosiahnutia, pričom jeho výška závisí od rozdielu medzi vstupmi investovanými do danej činnosti a jej výstupmi. Najčastejšie sa tento pojem chápe v ekonomickej súvislosti, a to ako kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami alebo výnosmi a nákladmi. Z tohto potom vyplýva, že ušlý zisk predstavuje stratu očakávaného prínosu, ktorý bolo možné očakávať pri pravidelnom behu vecí nebyť škodnej udalosti (I. ÚS 423/2014).

29. Podľa ustálenej judikatúry za ušlý zisk je preto potrebné považovať ujmu spočívajúcu v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať s ohľadom na pravidelný beh vecí. Nepostačuje pritom samotná pravdepodobnosť zvýšenia majetkového stavu v budúcnosti, ale musí byť naisto preukázané – a v tomto smere je dôkazné bremeno na poškodenom, že nebyť protiprávneho konania, majetkový stav poškodeného by sa zvýšil. Popri určitej dohode, resp. zmluve, ktorá poškodenému zaručovala určitý zisk, tu musí byť spravidla aj spomínaný „obvyklý pravidelný chod vecí“. Za typický príklad vzniku škody možno považovať prípad, keď v dôsledku škodovej udalosti nemohol vlastník veci realizovať úžitkovú hodnotu veci tým, že vec dá do nájmu inému za odplatu, teda prevedie vec inému na užívanie vrátane práva na úžitky tejto veci.

30. V prípade sťažovateľky išlo v napadnutom rozhodnutí o priznanie ušlého zisku, ktorý predstavuje celkové nájomné, ktoré by žalobca získal v zmysle uzatvorenej nájomnej zmluvy na dobu určitú, ak by nedošlo k zmareniu jej účelu v dôsledku nezákonného rozhodnutia správneho orgánu. Krajský súd v zmysle vysloveného právneho názoru najvyššieho súdu (ktorý ako primárny dôvod zrušenia predchádzajúceho rozhodnutia krajského súdu uviedol jeho nedostatočné odôvodnenie práve vo vzťahu k časti nájomného, ktorého splatnosť ešte nenastala) priznal žalobcovi aj ušlý zisk za budúce obdobie až do skončenia platnosti uzatvorenej nájomnej zmluvy. Iný postup a rozhodnutie krajského súdu by podľa názoru ústavného súdu znamenal v budúcnosti iba opakovanie súdnych konaní v určitých časových intervaloch len z toho dôvodu, aby bola naplnená požiadavka už vzniknutého (splatného) ušlého zisku, keďže v danej právnej veci je možné považovať ostatné skutkové okolnosti za preukázané.

31. Keďže krajský súd svoje rozhodnutie založil na takom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov, ktorý nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení, neobstojí sťažnosť sťažovateľky ani v tejto časti.

32. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o ústavnej udržateľnosti sťažnosťou napádaného rozhodnutia krajského súdu z hľadiska sťažovateľkou namietaného porušenia práv, takže závery krajského súdu nemožno považovať za svojvoľné, arbitrárne, vnútorne rozporné ani odporujúce podstate a účelu aplikovaných právnych noriem.

33. Za tejto situácie ústavný súd dospel k záveru, že rozsudkom krajského súdu nedošlo k porušeniu práv sťažovateľky označených v jej sťažnosti, a preto sťažnosť odmietol v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2017